

Umowa Partnerstwa

2021-2027

6 celów polityki spójności na lata 2021–2027	6
Bardziej inteligentna Europa	8
Wzrost znaczenia badań i innowacji oraz wykorzystanie zaawansowanych technologii	8
Wzmocnienie potencjału przedsiębiorstw i administracji publicznej na rzecz nowoczesnej gospodarki	9
Przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa	10
Efektywność energetyczna	10
Wsparcie infrastruktury energetycznej i inteligentnych rozwiązań	11
Wsparcie produkcji energii ze źródeł odnawialnych	13
Przystosowanie do zmian klimatu	14
Gospodarka odpadowa i efektywne wykorzystanie zasobów	15
Zrównoważona gospodarka wodna i ściekowa	16
Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i różnorodności biologicznej	18
Transport niskoemisyjny i mobilność miejska	19
Lepiej połączona Europa	20
Transport	20
Cyfryzacja	22
Europa o silniejszym wymiarze społecznym	23
Rynek pracy, zasoby	23
Edukacja, kształcenie, umiejętności	25
Włączenie i integracja społeczna	26
Ochrona zdrowia	27
Kultura i turystyka	28
Europa bliżej obywateli	29
Łagodzenie skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu	30
Europa w drodze ku gospodarce neutralnej dla klimatu	30
Jakie programy zrealizujemy?	32
Instrumenty terytorialne	36
Formy wsparcia finansowego	41

Czym jest Umowa Partnerstwa?

Przed nami nowy okres finansowania polityki spójności Unii Europejskiej na lata 2021–2027. Podstawowym dokumentem, który określa współpracę UE z Polską, jest Umowa Partnerstwa. To uzgodniona z Komisją Europejską strategia wykorzystania Funduszy Europejskich w najbliższej dekadzie. Skierowana jest zarówno do urzędników, jak i beneficjentów, którzy realizują projekty. Określa cele i zakres interwencji, odpowiedzialne instytucje za zarządzanie funduszami, programy oraz ich finansowanie.

Umowa Partnerstwa łączy ze sobą oczekiwania Komisji Europejskiej z wyzwaniami wynikającymi z krajowych dokumentów, takich jak Strategia Odpowiedzialnego Rozwoju i strategię sektorowe, które ją realizują.

Polityka spójności w czterech wymiarach: społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

Punktem wyjścia do planowania nowego okresu polityki spójności są potrzeby i wyzwania zidentyfikowane w dokumentach strategicznych. Dotyczą one kształtowania rozwoju gospodarczego i społecznego w kontekście zmian związanych z demografią, klimatem, cyfryzacją i rozwojem nowych technologii, które nie szkodzą środowisku naturalnemu.

Umowa Partnerstwa zwraca uwagę na różnice w rozwoju poszczególnych województw, a w ich granicach na zróżnicowanie między subregionami. Część pieniędzy zostanie przeznaczona dla obszarów strategicznej interwencji (OSI). Są to tereny zagrożone trwałą marginalizacją i miasta średnie, które tracą funkcje społeczno-gospodarcze. Dzięki mniejszym różnicom wewnątrz kraju zwiększamy spójność terytorialną Polski.

Umowa Partnerstwa na lata 2021–2027:

- **określa kontekst strategiczny w wymiarze tematycznym i terytorialnym,**
- **wskazuje oczekiwane rezultaty,**
- **wyznacza obowiązujące ramy finansowe i wdrożeniowe.**

Aby realizować założenia Umowy Partnerstwa, potrzebujemy programów krajowych i regionalnych. Określają one priorytetowe obszary wsparcia i wyznaczają konkretne działania.

6 celów polityki spójności na lata 2021–2027

Cel 1: Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa

Cel 2: Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa

Cel 3: Lepiej połączona Europa

Cel 4: Europa o silniejszym wymiarze społecznym

Cel 5: Europa bliżej obywateli

Cel 6: łagodzenie skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu

Wzrost znaczenia badań i innowacji oraz wykorzystanie zaawansowanych technologii

Wyzwania

- Postęp **technologiczny** we wszystkich sektorach gospodarki
- **Nowoczesne przedsiębiorstwa** (innowacyjność procesów i nowe modele biznesowe)
- **Niewystarczająca współpraca między przedsiębiorstwami i nauką**

Planowane działania

- Wsparcie wszystkich etapów tworzenia innowacji w przedsiębiorstwach
- Współpraca przedsiębiorstw, organizacji badawczych oraz sektora publicznego w procesie tworzenia innowacji
- Wzmocnienie działań sektora nauki na rzecz gospodarki

Rezultaty

- Rozszerzenie **działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej** przedsiębiorstw
- Większy stopień **wykorzystania technologii i wiedzy** w gospodarce
- Poprawa **pozycji polskich przedsiębiorstw** w światowych łańcuchach dostaw
- Większa liczba firm, które wykorzystują **innowacje**

Wzmocnienie potencjału przedsiębiorstw i administracji publicznej na rzecz nowoczesnej gospodarki

Wyzwania

- Wykorzystanie **technologii cyfrowych i nowych modeli biznesowych** w przedsiębiorstwach
- Wzmocnienie **potencjału podmiotów świadczących usługi dla biznesu**
- Kształtowanie **kompetencji proinnowacyjnych i menadżerskich** w gospodarce
- Zwiększenie **zdolności MŚP do wdrażania innowacji**

Planowane działania

- **Cyfryzacja przedsiębiorstw i sektora publicznego**
- Wsparcie inwestycji w małych i średnich przedsiębiorstwach
- **Rozwój innowacyjnych usług dla firm**
- **Rozwój** niezbędnych dla nowoczesnej gospodarki **kompetencji i umiejętności** przedsiębiorców, menadżerów i pracowników
- Wzrost **internacjonalizacji przedsiębiorstw**, w tym rozwój produktów, poszukiwanie i zdobywanie nowych rynków oraz zmiany modelu biznesowego

Rezultaty

- Zwiększenie **automatyzacji i robotyzacji** przedsiębiorstw
- Zwiększenie **zaawansowania cyfrowego** firm
- Poprawa **dostępności e-usług publicznych**
- Wzrost **poziomu umiędzynarodowienia przedsiębiorstw**
- Wzrost **skali inwestycji w przedsiębiorstwach**

Efektywność energetyczna

Wyzwania

- **Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych**, która jest jedną z najwyższych w Unii Europejskiej
- Zwiększenie **efektywności energetycznej gospodarki**

Planowane działania

- **Poprawa efektywności energetycznej** przedsiębiorstw, budynków mieszkalnych i publicznych
- **Budowa/modernizacja systemów ciepłowniczych i chłodniczych** (sieci) wraz z magazynami ciepła
- **Wymiana nieefektywnych źródeł ciepła** opartych na paliwach stałych
- Promocja, doradztwo, podnoszenie **świadomości i wiedzy** mieszkańców, przedsiębiorców i władz lokalnych **w zakresie efektywności energetycznej i wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE)**

Rezultaty

- **Obniżenie zużywanej ilości energii** w sektorze mieszkalnictwa i przedsiębiorstw
- **Spadek emisji gazów cieplarnianych** (głównie CO₂)

Wsparcie infrastruktury energetycznej i inteligentnych rozwiązań

Wyzwania

- Niezawodność i **stabilność dostaw energii**
- **Zmniejszenie strat przesyłowych energii elektrycznej** (przestarzała infrastruktura elektroenergetyczna)
- Rozwinięcie **potencjału magazynowania energii**

Planowane działania

- **Inwestycje w infrastrukturę energetyczną**
- **Rozbudowa systemu magazynowania energii**
- Rozwój systemów dystrybucyjnych (**lokalne stacje gazu ziemnego**)
- Rozwój **sieci punktów ładowania pojazdów elektrycznych**
- Rozwijanie **inteligentnych systemów** w energetyce
- **Podnoszenie wiedzy i świadomości** mieszkańców i przedsiębiorców dotyczącej energetyki

Rezultaty

- Poprawa **jakości i bezpieczeństwa** funkcjonowania **sieci elektroenergetycznej**
- Rozwój **inteligentnych sieci gazowych** i wzrost ich znaczenia w systemie energetycznym oraz możliwości magazynowania energii

Wsparcie produkcji energii ze źródeł odnawialnych

Wyzwania

- **Redukcja emisji CO₂**
- **Transformacja energetyczna** w kierunku zielonej gospodarki

Planowane działania

- **Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii** wraz z magazynami
- Rozwój **energetyki prosumenckiej**, czyli rozproszonych instalacji o małej mocy
- Niwelowanie niestabilności produkcji energii z OZE za pomocą **instalacji hybrydowych**

Rezultaty

- **Wzrost udziału OZE** w końcowym zużyciu energii

Przystosowanie do zmian klimatu

Wyzwania

- Ekstremalne zjawiska pogodowe
- Okresowe **deficyty wody**

Planowane działania

- Wspieranie **retencjonowania** (magazynowania) **wody**, w tym małej retencji
- Rozwój **potencjału służb publicznych** – rozwój monitoringu, systemów prognozowania i ostrzegania przed stanami nadzwyczajnymi oraz systemów ratownictwa, w tym doposażenie służb ratowniczych
- Opracowanie i wprowadzanie **planów adaptacji** do zmian klimatu
- **Dostosowanie infrastruktury** do ekstremalnych stanów pogodowych
- **Edukacja ekologiczna**

Rezultaty

- **Wzrost zdolności retencyjnej** (również naturalnej), w tym małej retencji
- Rozwój **systemów monitorowania i ostrzegania** przed nadzwyczajnymi stanami pogodowymi
- **Odpowiednie przygotowanie służb publicznych**, które zarządzają kryzysem w sytuacji zaistnienia nadzwyczajnych stanów pogodowych

Gospodarka odpadowa i efektywne wykorzystanie zasobów

Wyzwania

- Zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów
- **Efektywne zagospodarowanie odpadów**

Planowane działania

- Inwestycje w kierunku wzmacniania **Gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ)**
- **Zapobieganie powstawaniu odpadów** i ograniczanie ich ilości
- **Efektywne gospodarowanie zasobami:** naprawy oraz recykling
- **Zapobieganie powstawaniu odpadów żywnościowych**
- **Edukacja ekologiczna**

Rezultaty

- Poprawa **efektywności gospodarowania odpadami** komunalnymi
- Stosowanie **procesów produkcyjnych**, które **redukują wykorzystanie zasobów**

Zrównoważona gospodarka wodna i ściekowa

Wyzwania

- Odpowiednie **oczyszczanie ścieków komunalnych i przemysłowych**
- Utrzymanie **dobrego stanu wód**
- **Efektywne wykorzystanie zasobów** bez dodatkowego obciążania środowiska

Planowane działania

- **Rozwój i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej**
- Poprawa **zarządzania wodą** (m.in. w celu powtórnego wykorzystywania wody)
- Rozwój systemów **ujęć, uzdatniania, dostawy i magazynowania wody**

Rezultaty

- Poprawa efektywności **gospodarowania wodą pitną i ściekami komunalnymi**

Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i różnorodności biologicznej

Wyzwania

- Niezadowalający stan **ochrony zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych**

Planowane działania

- **Wsparcie zarządzania i doskonalenie systemów ochrony przyrody**
- **Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych** w zakresie ochrony przyrody
- Zachowanie lub przywracanie **właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych** oraz **populacji zagrożonych gatunków**
- **Utrzymanie i odbudowa funkcji ekosystemów**

Rezultaty

- Wzmocnienie **ochrony bioróżnorodności i naturalnych ekosystemów**
- Rozwój systemów **monitorowania zasobów przyrodniczych**, które ułatwiają ich ochronę

Transport niskoemisyjny i mobilność miejska

Wyzwania

- **Zapewnienie lepszego dostępu do transportu publicznego** dla mieszkańców obszarów zurbanizowanych
- Rozwój **transportu niskoemisyjnego lub o zerowej emisyjności**

Planowane działania

- Rozwój **infrastruktury dla rowerzystów i pieszych** oraz **transportu zbiorowego**
- Inwestycje w **nowoczesny tabor nisko i zeroemisyjny** wraz z infrastrukturą do jego ładowania/tankowania
- Rozbudowa infrastruktury szynowej komunikacji miejskiej, w tym metra
- Wprowadzanie nowoczesnych **systemów zarządzania ruchem oraz inteligentnych technologii**
- **Promowanie korzystania z niskoemisyjnego transportu zbiorowego i ruchu niezmotoryzowanego**

Rezultaty

- Lepsza **organizacja transportu zbiorowego w miastach i poprawa jego dostępności**
- **Redukcja emisji** z transportu w miastach

Transport

Wyzwania

- **Ograniczenie deficytów w infrastrukturze** sieci transportowej
- Wprowadzenie **zintegrowanego podejścia do planowania** i organizacji transportu
- Zapewnienie **dostępności transportu**
- **Zmniejszenie liczby ofiar i poszkodowanych**, szczególnie w wypadkach drogowych
- **Zmniejszenie emisji CO₂** i wpływu transportu na środowisko naturalne

Planowane działania

- **Rozwój lądowej oraz wodnej infrastruktury transportowej** (w Transeuropejskiej Sieci Transportowej i poza nią) z priorytetem dla rozwoju kolei
- **Integracja różnych rodzajów transportu pasażerskiego i towarowego**
- **Realizacja działań inwestycyjnych i edukacyjnych w zakresie bezpieczeństwa**
- Przyspieszenie wprowadzania **rozwiązań cyfrowych** do polskiego systemu transportowego

Rezultaty

- Stworzenie **multimodalnego** (łączącego różne gałęzie transportu) **systemu transportowego o wysokim poziomie bezpieczeństwa i mniejszym wpływie na środowisko naturalne**
- **Zmniejszenie dysproporcji w dostępności transportowej** polskich województw
- Wzrost udziału **transportu kolejowego** w przewozach pasażerskich i towarowych
- **Zwiększenie dostępności** punktów/węzłów transportowych dla osób o ograniczonej mobilności i z niepełnosprawnościami

Cyfryzacja

Wyzwania

- Internet o **prędkości co najmniej 100 Mb/s** dla wszystkich
- Rozwój **nowoczesnych technologii i systemów łączności**

Planowane działania

- Budowa **ultraszybkiej sieci szerokopasmowej** dla wszystkich gospodarstw domowych (na obszarach wiejskich i miejskich)
- Zapewnienie **gigabitowego dostępu do Internetu** dla wszystkich (siła napędowa rozwoju społeczno-gospodarczego)
- Inwestycje w **rozwój systemów bezprzewodowych kolejnych generacji**, w tym pilotaże i przedsięwzięcia demonstracyjne

Rezultaty

- Zapewnienie dostępu do **szerokopasmowego internetu** jak największej liczbie gospodarstw domowych i przedsiębiorstw
- Zwiększenie **atrakcyjności inwestycyjnej** terenów, które uzyskały wsparcie
- **Ograniczenie wykluczenia cyfrowego**

Rynek pracy, zasoby ludzkie

Wyzwania

- Wzmacnianie **adaptacyjności przedsiębiorstw i pracowników** w odpowiedzi na dynamiczne zmiany zachodzące na rynku pracy
- **Zwiększenie zasobów pracy**

Planowane działania

- **Aktywizacja niewykorzystanych zasobów pracy**
- Doskonalenie **mechanizmów funkcjonowania publicznych służb zatrudnienia**
- Wzmacnianie zdolności przedsiębiorstw i pracowników do **szybkiego zatrudnienia w nowych warunkach**
- Wzmacnianie **potencjału pracodawców i pracowników**

Rezultaty

- **Wyższy poziom zatrudnienia** osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy
- Stosowanie zasady **równości szans w pracy kobiet i mężczyzn oraz zwiększenie równowagi** między życiem zawodowym i prywatnym
- **Nowe sposoby aktywizacji zawodowej** osób bezrobotnych

Edukacja, kształcenie, umiejętności

Wyzwania

- Podnoszenie **poziomu umiejętności i kwalifikacji** społeczeństwa
- Zwiększenie uczestnictwa osób dorosłych w **uczeniu się przez całe życie**
- **Dopasowanie systemów kształcenia i szkoleń do potrzeb nowoczesnej gospodarki**

Planowane działania

- Upowszechnianie i podnoszenie jakości edukacji przedszkolnej
- Rozwój kompetencji cyfrowych wszystkich grup społecznych
- Zapewnienie edukacji włączającej, czyli zwiększenie liczby dzieci z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego, w placówkach ogólnodostępnych
- Bardziej atrakcyjne kształcenie w szkołach zawodowych
- **Zmiana tradycyjnych modeli nauczania** (nacisk na wykorzystywanie w większym stopniu **nowoczesnych technologii**)

Rezultaty

- Rozwój **kompetencji „miękkich” i proinnowacyjnych** uczniów
- Rozwój **kompetencji w obszarach kluczowych dla gospodarki**
- Większy **udział osób dorosłych, które się kształcą i podnoszą swoje umiejętności**
- **Lepszy dostęp do edukacji dla uczniów i studentów z niepełnosprawnościami**
- Rozwój **nowoczesnego szkolnictwa wyższego**
- Większa aktywność **polskiego sektora szkolnictwa wyższego i nauki na arenie międzynarodowej**
- Wyższy poziom **kompetencji cyfrowych** społeczeństwa

Włączenie i integracja społeczna

Wyzwania

- **Ograniczenie ubóstwa i wykluczenia społecznego**
- **Większa dostępność usług społecznych**
- **Przeciwdziałanie deprywacji materialnej**

Planowane działania

- **Wspieranie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym**
- **Udzielanie pomocy żywnościowej lub podstawowej pomocy materialnej osobom najbardziej potrzebującym**
- **Pomoc dla osób z niepełnosprawnościami** w pokonywaniu codziennych trudności
- Wspieranie **integracji społeczno-gospodarczej** obywateli innych państw i społeczności marginalizowanych
- Wzmocnienie **potencjału instytucji opieki społecznej oraz reintegracji**

Rezultaty

- Zwiększenie dostępu do **usług związanych z podjęciem pracy albo zmianą zawodu** dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym
- **Zmniejszenie skutków ubóstwa**, szczególnie wśród rodzin z dziećmi
- Objęcie **wsparciem żywnościowym i energetycznym** osób najbardziej potrzebujących
- Rozwój **usług społecznych świadczonych lokalnie**
- Zwiększenie liczby miejsc pracy w **przedsiębiorstwach społecznych**
- **Wzrost** współczynnika **aktywności zawodowej** osób z niepełnosprawnościami w wieku produkcyjnym

Ochrona zdrowia

Wyzwania

- Większa **dostępność usług zdrowotnych** z uwzględnieniem zróżnicowania między regionami
- Wzrost **efektywności i jakości systemu ochrony zdrowia**
- Przejście od świadczenia usług zdrowotnych i społecznych w dużych instytucjach **do opieki lokalnej** (deinstytucjonalizacja)

Planowane działania

- Realizacja **kompleksowych programów promocji zdrowia i profilaktyki chorób**
- Podnoszenie **jakości świadczonych usług zdrowotnych**
- Wspieranie dostępności do **wysokiej jakości nowoczesnych usług zdrowotnych**
- **Modernizacja infrastruktury medycznej**
- Zwiększenie liczby personelu medycznego oraz podniesienie jego **kwalifikacji**
- Wspieranie **deinstytucjonalizacji świadczenia usług zdrowotnych i społecznych**
- Zwiększenie **potencjału instytucji zarządzających systemem zdrowia**

Rezultaty

- Wzrost **jakości i dostępności usług zdrowotnych**
- Zwiększenie **liczby osób korzystających z usług społecznych i zdrowotnych świadczonych w społeczności lokalnej**
- Zwiększenie **kompetencji i liczby pracowników podmiotów leczniczych**
- Zwiększenie **świadomości społecznej Polaków w zakresie dbania o własne zdrowie i zdrowego stylu życia**

Kultura i turystyka

Wyzwania

- Wzmocnienie **roli kultury i turystyki** dla rozwoju gospodarczego i spójności społecznej
- Podnoszenie **atrakcyjności turystycznej regionów**

Planowane działania

- Utrzymanie w dobrym stanie i **modernizacja obiektów dziedzictwa kulturowego**
- **Rozwój instytucji kultury** ważnych dla edukacji i aktywności kulturalnej
- **Odnowienie lub adaptacja budynków i przestrzeni** na potrzeby **aktywizacji i integracji lokalnych społeczności**
- **Inwestycje** w tworzenie **szlaków turystycznych**

Rezultaty

- Podniesienie **atrakcyjności turystycznej regionów i kraju**
- Wzrost **jakości życia społecznego i aktywności kulturalnej** mieszkańców
- Wzmocnienie **innowacyjności inwestycji w sektorach kultury i turystyki**
- **Współpraca międzysektorowa**, m.in. w obszarze kultury, nauki, edukacji, integracji społecznej i rozrywki

Europa bliżej obywateli

Wyzwania

- **Odbudowa lokalnych gospodarek**, szczególnie w sytuacji kryzysu epidemicznego
- Niewielki wpływ wspólnot lokalnych na rozwój gmin, powiatów
- Przyspieszenie **rozwoju obszarów** znajdujących się **w najtrudniejszej sytuacji społeczno-gospodarczej**
- Rozwój **kompetencji władz lokalnych** (planowanie i realizacja polityki rozwoju)
- Wzmocnienie **kapitału społecznego**

Planowane działania

- **Realizacja strategii** przygotowanych na poziomie ponadlokalnym i lokalnym
- **Realizacja projektów zintegrowanych**
- **Wspieranie samorządów i inicjatyw oddolnych** w przygotowaniu **strategii terytorialnych**
- Działania adresowane do **obszarów słabiej rozwiniętych** – obszarów strategicznej interwencji, w tym miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją
- Wykorzystanie **instrumentów terytorialnych** takich jak ZIT, RLKS i IIT

Rezultaty

- Transformacja **gospodarek lokalnych**
- Zbudowanie **powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z miastami**
- Udział **lokalnych interesariuszy** w planowaniu rozwoju społeczno-gospodarczego

Europa w drodze ku gospodarce neutralnej dla klimatu

Wyzwania

- Łagodzenie skutków społecznych i ekonomicznych transformacji energetycznej
- Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej regionów „węglowych”
- Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i większa efektywność energetyczna

Planowane działania

- Pomoc dla małych i średnich przedsiębiorców w rozwijaniu działalności, szczególnie w branżach innowacyjnych
- Wsparcie w sektorze „zielonej energetyki” i ograniczenie niskiej emisji
- Zmiana i podnoszenie kwalifikacji pracowników
- Regeneracja obszarów pogórnich i przemysłowych
- Podniesienie dostępności wybranych usług publicznych

Rezultaty

- Modernizacja rynków pracy obszarów „transformacji górniczej” rozumiana jako tworzenie miejsc pracy w sektorach **niezwiązanych z górnictwem oraz energetyką konwencjonalną**
- **Przygotowanie terenów inwestycyjnych** na terenach z górnictwem oraz energetyką konwencjonalną
- **Utrzymanie (lub zwiększenie) poziomu aktywności zawodowej** mieszkańców obszarów „transformacji górniczej” i **ograniczenie zjawiska depopulacji** tych regionów

Jakie programy zrealizujemy?

Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027 zakłada kontynuację realizacji dotychczasowych programów krajowych oraz regionalnych. Nowym narzędziem będzie program finansowany ze środków Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji.

Obszary programów

Infrastruktura i środowisko

Przystosowanie do zmian klimatu, gospodarka o obiegu zamkniętym, efektywność energetyczna, energia ze źródeł odnawialnych, rozbudowa inteligentnej infrastruktury energetycznej, lepsza infrastruktura transportowa, infrastruktura na potrzeby ochrony zdrowia oraz kultury.

Badania, rozwój, innowacyjność

Wsparcie badań i innowacji oraz wykorzystywania zaawansowanych technologii w przedsiębiorstwach i konsorcjach, wprowadzanie wyników prac B+R, transfer technologii, rozwój sektora venture capital, powstawanie nowych modeli biznesowych na rzecz transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym oraz zmiana modeli biznesowych polskich przedsiębiorstw (Przemysł 4.0).

Rozwój kapitału ludzkiego

Rynek pracy, zasoby ludzkie, edukacja i kwalifikacje, włączenie i integracja społeczna, ochrona zdrowia, innowacje społeczne, rozwój ekonomii społecznej i usług społecznych.

Rozwój cyfrowy

Kompetencje cyfrowe, wykorzystywanie zaawansowanych technologii cyfrowych (big data), cyberbezpieczeństwo, e-usługi sektora publicznego i prywatnego, cyfryzacja back-office administracji publicznej, zwiększenie dostępności danych cyfrowych o wysokim potencjale wykorzystania, cyfryzacja sektorów (w tym transportu, rolnictwa, środowiska, kultury oraz zdrowia), dostęp do ultraszybkiego szerokopasmowego internetu, sieci międzysektorowe (DIH).

Polska Wschodnia (słabiej rozwinięte regiony Polski)

Większa przedsiębiorczość, rozwój i modernizacja systemu dystrybucji energii, adaptacja do zmian klimatu i ochrona przyrody, gospodarka o obiegu zamkniętym, zrównoważona mobilność miejska, zwiększenie dostępności transportowej (drogowej i kolejowej), miejsca aktywności społecznej, turystyka.

Pomoc najbardziej potrzebującym

Pomoc żywnościowa, podstawowa pomoc materialna, działania w obszarze włączenia społecznego, tzw. działania towarzyszące dla osób najbardziej potrzebujących służące zwiększeniu samodzielności osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Jakie programy zrealizujemy?

Program w zakresie rybactwa i morza

wsparcie zrównoważonego rybołówstwa i ochrony żywych zasobów morza, bezpieczeństwo żywnościowe, poprawa skuteczności międzynarodowego zarządzania oceanami, ochrona, bezpieczeństwo oraz czystość mórz i oceanów, rozwój zrównoważonej niebieskiej gospodarki, wsparcie dobrobytu społeczności nadbrzeżnych z wykorzystaniem narzędzia RLKS.

Program Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji

Łagodzenie skutków transformacji branży paliw kopalnych i energetyki konwencjonalnej w kierunku gospodarki neutralnej klimatycznie w oparciu o plany sprawiedliwej transformacji: zmiany profilu gospodarczego, wzrost innowacyjności i rozwój MŚP, wzrost gospodarczy oparty o wiedzę, zmiany kwalifikacji i aktywne przeciwdziałanie bezrobociu, rekultywacja terenów pogórnich dla poprawy atrakcyjności inwestycyjnej, wdrażanie działań związanych z efektywnością energetyczną, zieloną gospodarką i gospodarką obiegu zamkniętego. Program będzie realizowany w regionach silnie związanych z wydobywaniem i przetwórstwem paliw kopalnych.

Pomoc Techniczna dla Funduszy Unii Europejskiej

Wsparcie instytucji systemu wprowadzania programów w perspektywie 2021-2027, działania wzmacniające potencjał beneficjentów Funduszy Europejskich oraz przedsięwzięcia koordynacyjne, np. w obszarze Funduszy Europejskich.

16 programów regionalnych

Opartych na strategii rozwoju województw obejmujących inwestycje, m.in. w działalność badawczo-rozwojową przedsiębiorstw, wsparcie MŚP, e-usługi publiczne, klastry, rozwój OZE, efektywność energetyczną, przystosowanie do zmian klimatu, ochronę terenów cennych ze względu na przyrodę, retencję wody, gospodarkę wodno-ściekową, odpadową, regionalną infrastrukturę transportową i tabor, infrastrukturę w zakresie kultury i turystyki, aktywizację zawodową, podnoszenie kwalifikacji, usługi świadczone w środowisku lokalnym, integrację społeczną, wsparcie podmiotów ekonomii społecznej, edukację, profilaktykę w ochronie zdrowia, standardy usług w zakładach leczniczych.

Dodatkowo będą kontynuowane wszystkie dotychczasowe **programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej** – Interreg z udziałem Polski: 9 programów współpracy transgranicznej (z czego dla 5 Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej pełni funkcję instytucji zarządzającej), 2 programy współpracy transnarodowej oraz program międzyregionalny Interreg Europa. Ostateczny zakres programów będzie wynikał z uzgodnień, które dotyczą podziału zadań na poziomie krajowym i regionalnym oraz między programami.

Instrumenty terytorialne

Instrumenty terytorialne służą wzmocnieniu współpracy i partnerstw samorządów, które realizują wspólne działania rozwojowe na podstawie strategii terytorialnych. Wpisują się one w cele określone na poziomie regionalnym, krajowym i europejskim.

Kluczowe zasady

W procesie przygotowania i wprowadzania instrumentów terytorialnych ważne są:

- partnerstwo i współpraca,
- zintegrowane podejście do rozwiązywania problemów łączących sąsiadujące jednostki samorządu terytorialnego (JST),
- zaangażowanie lokalnych instytucji i organizacji w przygotowanie i realizację działań wynikających ze strategii terytorialnych.

Realizacja tych zasad świadczy o oddolnym charakterze wypracowanych strategii. Muszą one być spójne z ramami strategicznymi stworzonymi na poziomie regionalnym (strategia rozwoju województwa). Na tym samym obszarze może funkcjonować więcej niż jeden instrument terytorialny. Jest jednak warunek! Konieczna jest komplementarność podejmowanych działań i eliminacja podwójnego finansowania.

Do dyspozycji są 3 rodzaje instrumentów:

1. Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS)

To narzędzie znane w poprzedniej perspektywie. Umożliwia społecznościom lokalnym inicjowanie i realizację działań rozwojowych. Aby to osiągnąć sprawnie, muszą funkcjonować Lokalne Grupy Działania (LGD). Odpowiadają one za opracowanie i realizację Lokalnych Strategii Rozwoju (LSR). W skład takiej grupy wchodzi przedstawiciele sektora publicznego, prywatnego i społecznego. Ich udział daje szansę, by umiejętnie rozwiązywać lokalne problemy i sprzyjać rozwojowi społeczeństwa obywatelskiego.

Instrument jest przeznaczony dla obszarów:

- wiejskich,
- miejsko-wiejskich,
- miejskich.

RLKS realizuje projekty o małej skali, zgłaszane oddolnie na poziomie lokalnym.

Wpisują się one w potrzeby gmin i powiatów powiązanych ze sobą funkcjonalnie.

Instrumenty terytorialne

2. Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT)

Ich istotą jest realizacja projektów partnerskich. Mają one wspierać miejskie obszary funkcjonalne, czyli gminy:

- miejskie,
- miejsko-wiejskie,
- wiejskie.

ZIT jest przeznaczony dla MOF miast wojewódzkich i MOF miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze.

Szczególnie ważnymi dla ZIT tematami są: transport niskoemisyjny, poprawa stanu środowiska przyrodniczego na obszarze MOF, zwiększenie efektywności energetycznej w MOF, wsparcie rozwoju kształcenia i szkolenia zawodowego.

Instrumenty terytorialne

3. Inny Instrument Terytorialny (IIT)

To nowe narzędzie będące propozycją dla samorządów, które będą realizowały przygotowaną razem strategię rozwoju na rzecz swojego obszaru funkcjonalnego i rozwiązywały wspólne problemy. Bazą dla tworzenia tego typu instrumentów mogą być zdobyte przez JST doświadczenia w realizacji kontraktów samorządowych, porozumień sieciowych czy regionalnych instrumentów terytorialnych.

IIT są przeznaczone dla:

- miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze, dla których nie wyznaczono miejskich obszarów funkcjonalnych (MOF),
- obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją,
- OSI o znaczeniu regionalnym,
- obszarów rewitalizacji.

Formy wsparcia finansowego

W nowej perspektywie finansowej podstawową formą wsparcia będzie dotacja. Jest to forma bezzwrotna mająca zastosowanie w projektach, które nie generują dochodów.

Kontynuowane będzie również wsparcie zwrotne, w tym pożyczki, poręczenia i gwarancje. Jest to pomoc dla przedsiębiorców w projektach generujących dochód. Obejmuje obszary innowacyjności, energetyki oraz wybrane typy projektów z zakresu środowiska i transportu.

Ramy finansowe Umowy Partnerstwa na lata 2021–2027

Wielkość przyznanych Polsce pieniędzy z Polityki Spójności wynosi **66,4 mld euro** (ceny stałe z 2018 r.). Dodatkowo Polska otrzyma **3,5 mld euro** (ceny stałe z 2018 r.) z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Ma on wspierać polskie regiony w procesie odchodzenia od gospodarki opartej na paliwach kopalnych. Umowa Partnerstwa obejmuje także działania finansowane z Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego.

Inwestycje będą realizowane tak jak w poprzednich okresach programowania zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym. Między programy regionalne, prowadzone przez zarządy województw, zostanie podzielonych 40% pieniędzy z polityki spójności przeznaczonych na wsparcie inwestycji na rzecz zatrudnienia i wzrostu gospodarczego. Programy regionalne tak jak dotychczas będą finansowane z dwóch funduszy – Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego+.

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Ministerstwo
Funduszy
i Polityki Regionalnej

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Publikacja finansowana z Funduszu Spójności Unii Europejskiej i budżetu państwa.

Wydawca: Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej

ISBN: 978-83-7610-707-3